

BIBLICKÉ IMPULZY

apríl 2023

Milí členovia a priaznivci biblického apoštolátu!

Prijmite od nás srdečný pozdrav v Pánovi! Na začiatku marca 2023 sme si v úvodnom pozdrave pripomenuli myšlienku z Jánovho evanjelia, konkrétne to boli Ježišove slová *Pod'te a uvidíte*. Pán Ježiš nimi pozval do svojho spoločenstva svojich budúcich učeníkov. Jeden z nich bol Ondrej, brat Šimona Petra. Oni *šli teda, videli, kde býva a zostali v ten deň u neho* (Jn 1,39). Pôstne obdobie bolo pre nás príležitosťou dostať sa bližšie k Ježišovi. Dobré predsavzatia, ktoré sme si stanovili, sa nám iste aspoň sčasti podarilo uskutočniť. Ak sa to nepodarilo, netrápme sa z toho, pretože sme sa snažili, ako sme mohli a vládali. Ostatné doplní Pán Boh. Tešme sa z toho, čo sa podarilo. O čo intenzívnejšie sme sa namáhali, o to intenzívnejšia môže byť naša radosť z Ježišovho zmŕtvychvstania, ktorú o niekoľko dní budeme spolu s celou Cirkvou prežívať.

Ježiš v momente svojho zmŕtvychvstania „vstúpil do iného, nového života, do širšieho Božieho horizontu a odtiaľ sa ukazuje svojim“ (Benedikt xvi.: *Ježiš Nazaretský*, II. diel, Dobrá kniha Trnava 2011, s. 238). Prekonávaním zlých návykov a pestovaním čností v pôstnom období sme si s pomocou Božej milosti prehĺbili v sebe zmysel pre Božie veci a uspôsobili sa na prijatie účinkov Ježišovho zmŕtvychvstania.

Správy a zaujímavosti z biblického sveta

Mesiac marec 2023 je pre Katolícke biblické dielo na Slovensku mimoriadne dôležitý a radostný. Naplnilo sa totiž 30 rokov odvtedy, ako rozhodnutím Konferencie biskupov Slovenska bola založená spomínaná inštitúcia zameraná na šírenie a napomáhanie biblického apoštolátu a biblickej pastorácie. Toto pekné jubileum nás vedie zaspomínať si na zakladateľov KBD a predstaviť aj malé dejiny jeho doterajšej činnosti. Tie budeme v našich Biblických impulzoch v oddelených pohľadoch na históriu, projekty, spolupracovníkov a priaznivcov KBD uvádzať postupne.

Vieme, že prakticky ihneď po Druhom vatikánskom koncile sa začali prípravy na rozvíjanie koordinovaného biblického apoštolátu so snahou zúžitkovať tie skúsenosti, ktoré už boli nahromadené v rámci predkoncilového biblického hnutia ako aj v rámci koncilových diskusií a výsledného dokumentu O Božom zjavení. Tak v apríli 1969 vznikla *Svetová katolícka federácia pre biblický apoštolát*, ktorá sa v roku 1990 premenovala na *Katolícku biblickú federáciu* (KBF). Z pôvodného názvu vidieť, aký bol hlavný zámer s touto inštitúciou: biblický apoštolát. KBF bola od svojho počiatku celosvetových združením

s nadštátnymi regionálnymi a subregionálnymi centrami. Ich hlavným cieľom bolo združovanie miestnych organizácií na národnej úrovni v spoločnej službe biblickému apoštolátu a biblickej pastorácii. KBF ihneď po svojom vzniku dostala cirkevné schválenie a pápež Pavol VI. vystihol zmysel jej existencie slovami: „Pomáhať biskupom v ich pastoračnej zodpovednosti s cieľom nájsť čím lepší spôsob využitia a hlbšieho porozumenia Biblie, a zvlášť nachádzať prostriedky, ako uviesť do života hlavné úlohy a ciele vyjadrené na Druhom vatikánskom koncile v VI. kapitole O Božom zjavení *Dei Verbum*.¹ Medzi úlohami, cieľmi a princípmi činnosti KBF sa nachádza aj úloha vytvárať v jednotlivých krajinách štruktúry biblického apoštolátu a koordinovať ich činnosť.

Takto došlo biblické hnutie so svojím nadšením za Sväté písmo až k nám. Zriaďovacia listina KBD nesie dátum 22. marca 1993.² Bola vystavená na Biskupskom úrade v Spišskej Kapitule a podpísal ju spišský diecézny biskup a predseda KBS Mons. František Tondra na základe rozhodnutia Konferencie biskupov Slovenska. Slávnostné otvorenie biblického diela sa uskutočnilo 20. júna 1993 za účasti obidvoch spišských biskupov Mons. F. Tondru a Mons. A. Imricha. Zo stredoeurópskeho subregiónu z Klosterneuburgu pri Viedni bol prítomný vtedajší predseda tohto subregiónu dr. Norbert W. Höslinger. Sídлом KBD sa stalo mesto Svit, a to severné krídlo budovy farského úradu. V týchto priestoroch, špeciálne naprojektovaných pre tento účel, KBD sídlilo až do 1. októbra 2012, keď bolo z rozhodnutia KBS presťahované do Ružomberka, kde sídli až dodnes.

Z vlastnej skúsenosti môžem potvrdiť, že veriaci z farnosti Svit sa biblickému dielu od počiatku tešili, považovali ho za svoje a podporovali ho svojou prácou pri stavbe, občas prispeli aj finančne najmä na účely misijného spolku, ktorý sme si s niekoľkými osobami založili a posielali drobné dary na misie. Predovšetkým ho zahŕňali svojou priazňou a hojnou účasťou na podujatiach či už biblickej alebo nábožensko-kultúrnej povahy. (Potiaľ história vzniku KBD).

Z iných zaujímavostí z biblického diania vás chceme informovať o peknom stretnutí, ktoré bolo 11. marca vo farnosti Kobyly, pri Bardejove. Z iniciatívy vedúcej osobnosti hnutia Modlitby mužov, pána Rudolfa Češka sa v tamojšom kultúrnom dome stretlo vyše 60 mužov na celodennom sústreďení na modlitbách a uvažovaní o Božom slove. Pozvali si medzi seba Mons. A. Tyrola, ktorý sa zapojil do ich modlitieb a v prednáške priblížil účastníkom problematiku prijatia vo svetle nášho prijatia zo strany Boha a očakávaného prijatia Boha zo strany človeka. Súčasťou stretnutia bola aj sv. omša s účastníkmi a spoločný obed s neformálnou výmenou skúseností v oblasti duchovného života mužov. Bola to pekná skúsenosť vidieť modliacich sa mužov, inšpirujúca aj pre ďalších.

Pre tých nadšencov Svätého písma, ktorí hľadajú hlbšie porozumenie biblického posolstva, máme dobrú správu: doc. Jozef Jančovič na svojom facebookovom portáli pravidelne uverejňuje komentáre k nedeľným čítaniam. Je možné ľahko sa k nim dostať

¹ KEPKA, Z. J.: *Desať rokov biblického diela na Slovensku*, KBD Svit 2004, s. 31-32.

² V Čechách vzniklo biblické dielo 22. septembra 1993, v Poľsku vzniklo v septembri 2005.

a prečítať si komentáre ešte pred ich užívaním pri bohoslužbách. Komentáre sú veľmi kvalitné a dobre sa čítajú. Ich autor zverejňuje komentáre aj s peknými ilustračnými fotografiami, čo dáva textom aj pridanú estetickú a neraz aj interpretačnú hodnotu.

Ešte jedna správa z Košíc: V dňoch 20. – 26. marca 2023 absolvovala skupina ôsmich kňazov Košickej arcidiecézy poznávaciu cestu po izraelských archeologických parkoch. Skupinu viedol prof. Róbert Lapko ako sprievodca. Okrem známych kresťanských lokalít v Jeruzaleme a okolí si pozreli archeologické parky v Lachiši, Tiberias, Aškelon, Megiddo, Herodion a ďalšie. Viac sa o tom možno dozvedieť na <https://biblia.abuke.sk/>.

Prostredníctvom Kresťanského mediálneho centra sme sa dozvedeli, že kresťania katolíci si vo Svätej zemi pripomenuli 10. výročie začiatku pontifikátu pápeža Františka. Spomínali pritom aj na jeho návštevu Svätej zeme v roku 2014, čo bolo prakticky na začiatku jeho služby sv. Petra univerzálnej Cirkvi. Na slávnostných bohoslužbách sa zúčastnil jeruzalemský patriarcha Mons. Pierbattista Pizzaballa, apoštolský nuncius vo Svätej zemi arcibiskup Adolfo Tito Camacho Yllana ďalší biskupi, kňazi, diplomati, profesori na viacerých inštitúciách a mnohí veriaci, ktorí spolu ďakovali Bohu za tohto pápeža našich dní.

V Bazilike Usnutia Panny Márie bol na výročie úmrtia sv. Benedikta (21. marca 547) konsekrovaný nový oltár. Táto udalosť bola súčasťou celkovej obnovy kláštorného komplexu v Jeruzaleme. Slávnosti predsedal kardinál Reiner Maria Woelki, kolínsky arcibiskup. Bazilika Usnutia Panny Márie bude sprístupnená na Turíce 2023.

Vo Svätej zemi sa počas pôstneho obdobia praktizujú kajúcne púte na rozličné miesta spojené s utrpením Ježiša Krista. V uplynulých dňoch tamojší františkáni spolu s veriacimi navštívili miesta Flagellazione (kaplnka bičovania), Betánia, Olivovú horu (kostol Pater noster).

Biblické prístupy

V minulých číslach Biblických impulzov sme mali možnosť porozumieť základným východiskám pri našich snahách o dobré porozumenie biblickým textom. Išlo o chápanie inšpirovaného charakteru Písma a kontextu biblických úryvkov. Pre lepšie ujasnenie je možné kedykoľvek sa k tejto problematike vrátiť.

V tomto vydaní Biblických impulzov si niečo povieme o limitácii biblických textov. Ak chceme správne porozumieť evanjeliovým alebo iným úryvkom Písma, musíme si ich správne limitovať. To znamená ešte skôr, ako sa začneme s nimi zaoberať v snahe o ich interpretáciu, musíme presne vedieť, kde sa úryvok začína a kde končí. Inak sa môže stať, že pri nesprávnej limitácii nám unikne začiatok alebo záver. Opäť sa tu potvrdzuje, že úryvok si musíme limitovať tak, ako to mal v úmysle inšpirovaný autor textu, resp. redaktor.

Ako príklad možno uviesť úryvok z Lukášovho evanjelia o vzkriesení Jairovej dcéry. Začiatok úryvku je v Lk 8,40. Hovorí o tom, že na Ježiša čakali zástupy ľudí a vtedy k nemu pristúpil Jairus, predstavený synagógy, ktorého jediná, asi 12-ročná dcéra umierala. Ježiš sa vybral s ním do jeho domu. Počas cesty sa odohrala ďalšia udalosť so ženou, ktorá mala asi 12 rokov krvotok a veľa trpela. Ježiš ju uzdravil a povedal jej: *...tvoja viera ťa uzdravila.*

Chod' v pokoji (8,48). Ak by sme v tejto vete videli záver úryvku, bolo by to nesprávne, pretože Lukášovo rozprávanie pokračuje príchodom delegácie z Jairovho domu so správou, že Jairova dcérka umrela a opisom všetkých detailov až po vzkriesenie tejto dcéry a po Ježišov príkaz, aby rodičia o tom nehovorili (8,56).

Teda musíme prečítať celý úryvok Lk 8,40-56 a komentovať ho ako celok. Len tak sa môžeme priblížiť k autorovmu úmyslu s týmto textom a interpretovať ho v súlade s jeho zámerom.

Recenzie kníh s biblickou tematikou

Autorom publikácie *Uzdravené Kristom. Ženy v novozákonných evanjeliách*. je slovenský kňaz a biblista, autor viacerých titulov pojednávajúcich o novozákonných témach, člen viacerých domácich a zahraničných biblických a teologických združení, prof. František Trstenský, ktorý je aktuálne dekanom Kežmarského dekanátu a farárom v Kežmarku.

Ako píše autor v úvode knihy „uplynulo už viac ako 30 rokov odvtedy, ako Ján Pavol II. zverejnil apoštolský list *Mulieris dignitatem* o dôstojnosti a povolani ženy (1988). Tento list považujem za jednu z najvznešenejších a najhlbších úvah v dejinách ľudstva na túto tému.“

Obsah apoštolského listu a jeho poslanstvo sa stalo jednou z hlavných inšpirácií autora k tomu, aby predkladanú publikáciu spracoval a na 120-tich stranách ju ponúkol širokej verejnosti. Predstavuje v nej biblický pohľad na 12 vybraných žien Nového zákona – Petrova testiná, žena trpiaca na krvotok, Jairova dcéra, naimská vdova, Zhrbená žena, Sýrofečanka, kajúca žena, Marta a Mária, samaritánka, cudzoložnica, žena, ktorá pomazala Krista a Mária z Magdaly. Ako je vidieť na výbere postáv, autor sa nezameral len na tie ženy, ktoré sú v Evanjeliách najčastejšie spomínané, ale pozornosť upriamuje aj na tie, ktoré sú v úzadí, alebo sa v textoch Evanjelia len tak „mihnú“.

Každá kapitola začína úryvkom Svätého písma pojednávajúcim o žene, ktorej je kapitola venovaná a končí podnetmi na zamyslenie a vždy inou myšlienkou sv. Jána Pavla II. z už spomínaného dokumentu *Mulieris dignitatem*. V textoch môžeme vidieť charakter konkrétnych postáv, a ich dary a talenty, ktoré sú ešte viac umocnené po stretnutí s Kristom. Kniha zároveň poukazuje na novosť Kristovho poslanstva s ohľadom na povolanie a dôstojnosť ženy.

Za záver už len myšlienku autora, Františka Trstenského z úvodu knihy: „*Nech aj v našich časoch neoceniteľné dary, ktoré boli zverené "dcéram" večného Jeruzalema, sú náležite uznané a použité pre dobro Cirkvi a ľudstva.*“

Mgr. Magdaléna Rejdugová

Kontakty a konzultácie s členmi KBD

Do nášho centra KBD v Ružomberku sme dostali zaujímavý elaborát istého autora, člena KBD. Obsahom elaborátu je ambícia vysvetliť prorockto, ktoré sa nachádza v Knihe proroka Daniela o 70-tich týždňoch. Autor tohto dokumentu limitoval prorockto na časť 9,24-26.

Autorovi tejto štúdie nemožno uprieť úprimnú snahu, náboženskú horlivosť a nesmiernu húževnatosť v snahe vyriešiť čo najpresnejšie daný problém. Robí to pomocou textov, ktoré preberá od talianskej mystičky Márie Valtorty. Na 15-stranách svojej štúdie prináša autor rozmanité výpočty dátumu pomazania Mesiáša, zabitia nevinného Pomazaného, prináša tiež správy o tom, čo Panna Mária robila ako 2-ročná, 3-ročná a pod.

Je to zaujímavé čítanie, ale, žiaľ, nemožno s uvedenými tvrdeniami súhlasiť. Božie zjavenie, ktoré máme zachytené v Písme a v Tradícii, je totiž kompletne. Ono nepotrebuje ďalšie detailizácie. Nám totiž nemôže ísť o to, aby sme sa dozvedeli, ako sa čo odohralo – a zdá sa, že Mária Valtorta práve toto píše – ale my potrebujeme v Písme porozumieť a nadchnúť sa za jeho spásne posolstvo. V tom je rozdiel medzi tým, čo obsahuje Písmo a tým, čo píše Mária Valtorta. A jedno nemožno vysvetľovať druhým. To nevedie k uspokojivým výsledkom. Pokiaľ ide o uvedenú pasáž proroka Daniela, možno k nej uviesť niekoľko poznámok:

- Dejiny výkladu sú veľmi dlhé, jestvuje množstvo teórií o Dan 9,25-27.
- Čísla a časové údaje v Písme majú často symbolický, nie numerický význam.
- Židia vykladajú toto miesto tak, že spomínajú Antiocha IV. Epifanesa a potom rímsku okupáciu Palestíny. Iní zas v uvedených časových etapách vidia symbolické etapy svojich dejín.
- Kresťanská exegéza vzťahuje text na Ježiša Krista, Mesiáša. Zaujímavé je, že ani Pán Ježiš, ani apoštoli sa neodvolávajú na toto miesto Písma.
- V každom prípade sa Dan 9,25-27 musí vykladať spolu s textami Lv 26,14-42 a Jer 25,11.

Pripravil: **Mons. Anton Tyrol**